

Вступ

З огляду на те, що переклад вважається одним із важливих джерел, з якого можна зачерпнути важливу інформацію про культуру певного народу чи нації, варто зазначити той факт, що його дослідження досі залишається актуальним для лінгвістів.

Одним із найпоширеніших, але водночас і найскладнішим видом перекладу, можна назвати художній переклад. Через зміщення акцентів у дослідженні перекладу, його почали розглядати не лише як мовне явище, але і як культурне. Багато художніх творів насичені культурно маркованою лексикою, безліччю явищ, включаючи звичаї і традиції певного народу, які часто бувають незрозумілі представникам інших народів. Переклад таких лексичних одиниць може стати каменем спотикання для перекладача, тому їх відтворення досить часто привертає увагу багатьох дослідників.

Тема нашої дипломної роботи – «Особливості перекладу роману А. Гранаха „Da geht ein Mensch“». Александр Гранах (ім'я при народженні: Ісая Шайко Гранах) – німецький актор та письменник єврейського походження. Народився та провів своє дитинство у с. Вербівці Городенківського району (суч. Івано-Франківської області), тим самим привернувши увагу відомої української перекладачки – Галини Петросаняк, яка здійснила переклад німецькомовного роману на українську мову.

Актуальність теми визначається посиленою увагою до дослідження різних способів відтворення реалій, метафор, порівнянь та власних назв, які виступають носіями національної самобутності та етнокультурної інформації.

Мета дослідницької роботи полягає в ґрунтовному аналізі перекладу таких стилістичних одиниць як реалії, метафори, порівняння, власні назви, в окресленні та оцінці способів їх відтворення.

Для реалізації мети ставимо перед собою такі **завдання**:

- розглянути особливості відтворення різних художніх засобів;

- проаналізувати художні особливості роману „Da geht ein Mensch“ в оригіналі;
- здійснити порівняльний аналіз оригіналу роману „Da geht ein Mensch“ та його перекладу, здійсненого Г. Петросаняк.

Об’єктом дослідження є українськомовний переклад роману А. Гранаха „Da geht ein Mensch“.

Предметом дослідження є особливості відтворення таких стилістичних одиниць як реалії, метафори, порівняння та власні назви у романі.

Методи дослідження. У роботі були використані методи аналізу та синтезу для узагальнення наукового матеріалу, описовий, системний та порівняльний методи для аналізу способів перекладу художніх засобів, застосовані окремі кількісні підрахунки, що дозволили узагальнити результати.

Наукова новизна полягає у виділенні найбільш вживаних стилістичних одиниць у романі, які є недостатньо дослідженими, в аналізі та оцінці специфіки їх відтворення в українськомовному перекладі.

Теоретична та практична цінність полягає в уможливленні використання наведених прикладів з перекладу роману як унаочнення певних явищ з теорії та практики перекладу, зокрема вони можуть слугувати наочним матеріалом при подальших дослідженнях відтворення реалій, метафор, порівнянь, власних назв.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, двох теоретичних та одного практичного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Перший теоретичний розділ присвячений основним положенням теорії перекладу. У першій частині дослідження розглядаємо явище перекладу як особливий вид міжмовної та міжкультурної комунікації, окреслюємо поняття міжкультурної комунікації, акцентуємо увагу на взаємозв’язку перекладу та культури. У другій частині розкрито поняття художнього перекладу, виділено певні його особливості, наголошено на важливій ролі перекладача у процесі

здійснення перекладу. У третій частині приділяється увага питанням еквівалентності та адекватності перекладу, висвітлюється їх значення.

В другому теоретичному розділі розкриваємо значення таких понять як «реалія», «метафора», «порівняння», «власні назви», наводимо їх класифікацію та найпоширеніші способи їх відтворення.

У третьому практичному розділі проводимо детальний аналіз відтворення вищезгаданих стилістичних одиниць на основі перекладу роману „Da geht ein Mensch“, наводячи приклади.

Загальні висновки

У нашій дипломній роботі ми здійснили аналіз роману А. Гранаха „Da geht ein Mensch“ та його переклад, здійснений на українську мову Г. Петросаняк. Роман є автобіографічним і розкриває перед читачем картину життя німецького актора та письменника єврейського походження, який народився та зростав у с. Вербівці, що на Галичині. Під час читання роману цікаво спостерігати за розгортанням подій, твір наповнений великою кількістю різних художніх засобів, у яких відображається переплетіння культур – української та єврейської.

Наше дослідження базувалось на теоретичному матеріалі, над аналізом якого ми працювали у двох теоретичних розділах. Передусім ми розглянули поняття перекладу як особливого виду міжмовної та міжкультурної комунікації, вказавши дослідників, які зробили важливий внесок у дослідження даного питання. Особливу увагу звернули на понятті художнього перекладу та його особливостях, розглянули проблему адекватності та еквівалентності перекладу.

У другому теоретичному розділі ми розглянули такі поняття, як: реалія, метафора, порівняння, власна назва, проаналізували їх класифікації та виокремили основні способи їх перекладу.

У ході дослідження нам вдалось виділити та проаналізувати способи відтворення різних видів реалій, зокрема побутових реалій, реалій на позначення страв та напоїв, етнографічних реалій, реалій на позначення світу природи та суспільного життя. Також ми розглянули відтворення метафор та порівнянь. Окрема увага була зосереджена на аналізі власних назв: антропонімів (прізвища, імена та клички людей) та топонімів (назви країн, міст, сіл та вулиць). Вважаємо за необхідне зазначити, що перекладачка роману, Г. Петросаняк, вдало передала вищезазначені художні одиниці, зберігши максимально культурні особливості та колорит, закладений автором в оригінал.

Здійснивши порівняльний аналіз на основі тексту-оригіналу та тексту-перекладу, ми дійшли таких висновків:

1. Для відтворення реалій перекладачка використовує такі способи перекладу, як: транскрипція – 61,29%, калькування – 22,58%, уподібнення – 9,67%, відповідники – 3,22%, гіпо-гіперонімічний метод – 3,22%.
2. Метафори відтворені шляхом використання повного перекладу (33,80%), структурного перетворення (22,53%), заміни (18,30%), опущення (12,67%), додавання (7,04%), відповідника (4,22%) та компенсації (1,40%).
3. Найбільш поширеним способом перекладу порівнянь, який використовувала Г. Петросаняк, є дослівний переклад (65,95%). Також перекладачка зверталась до таких способів перекладу як: заміна (10,63%), граматична трансформація (8,51%), синонімічна заміна (6,38%), компенсація (4,25%), опущення (2,12%) та генералізація (2,12%).
4. Перекладаючи власні назви, перекладачка звертається найчастіше до застосування транскрипції у поєднанні з транслітерацією (35,97%), транслітерації (знаходимо випадки поєднання із закінченням, відповідником чи перекладом) (27,51%), транскрипції (зустрічаються випадки з додаванням закінчень, суфікса) (20,10%). Також перекладачка використовувала відповідник (7,93%), калькування (4,23%), транспозицію (3,70%), змішане транскодування (0,52%).

Отже, провівши дослідження, ми можемо зробити висновок, що відтворення вищезазначених лексичних одиниць потребує від перекладача неабияких зусиль. Отримані нами результати, можуть бути використані в подальших дослідженнях перекладу художніх текстів.